

Faïza Guène

Volim jučer?

يوليوم
جوعر؟

LEYKAM
international

Faïza Guène

VOLIM JUČER?

LEYKAM international

NAKLADNIK

Leykam international d.o.o., Ilica 42, HR-10000 Zagreb
www.leykam-international.hr

ZA NAKLADNIKA

Jürgen Ehgartner

UREDNICICA

Eugenia Ehgartner

PRIJEVOD S FRANCUSKOGA

Marija Paprašarovski

LEKTURA I KOREKTURA

Neli Mindoljević

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Tvrtko Gregurić

© Leykam international d.o.o., Zagreb 2025.
Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji drugi način reproducirati
bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Naslov originala / Original title:

„KIFFE, KIFFE HIER ?” by Faïza Guène

Original publisher: © LIBRAIRIE ARTHEME FAYARD, 2024.

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

ISBN 978-953-340-223-9

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001280988.

ILUSTRACIJA NA NASLOVNICI

© All rights reserved

FOTOGRAFIJA AUTORICE

© DAR YUMI 10

TISKARA

Denona d.o.o., Zagreb
Tiskanje dovršeno u listopadu 2025.

Faïza Guène

VOLIM JUČER?

roman

S francuskoga prevela
Marija Paprašarovski

Zagreb, 2025.

*Mojim kćerima,
Onim boljim danima pred nama
koji ipak na kraju dođu,
I godinama koje imamo dok gledamo
u dno čaša u kantini.*

1.

Danas je ponedjeljak i kao svakog ponedjeljka, jurim k'o luđakinja odvesti malog na vrijeme u školu. Dosta mi je da me se gleda kao na nedostojnu majka. Tri kašnjenja prošlog tjedna i jutros ista stvar. Loše je počelo. Naglašavam da je tek 22. rujna i već su me uzele na nišan. Od početka školske godine podnosim i ne trepnuvši ravnateljčine podrugljive poglede. Ta gospođa Sova baš se tako i ne zove, ali sličnost je više nego očita. Uostalom može okrenuti glavu za 270 stupnjeva kao sova ušara. Zaštićena vrsta, saznala sam to na YouTubeu. Raspitajte se, zbilja fascinantno.

A da me nije ni pozdravila, podiže loše počupane obrve prateći redom: podvornicu + svoj ručni sat + mene + nebo, sve to otvoreno s prijekorom. Pa dobro, kasnim, ali zaslužuje li to ovakav performans? Sigurno sam putem izgubila svu ljudskost, jer iako sam biće od krvi i mesa, nemam pravo čak ni na običan dobar dan.

Skoro kao da će me kamenovati, podvornica, pak, odlučno klima glavom lijevo-desno prekriženih ruku. Tip držanja koji samo podvornice znaju izvesti. Upravo kao da želi reći: „Uf!” Imajući u vidu prijezir, izazivam vas da pronađete nešto gore izraženo u samo jednom slogu.

Moram progutati ponos. Nema mi druge. Već sam tim što nisam u pravu, a onda i zato što ovako sramotim sina. Ali prije svega, upravo smo trčeći prevalili put do škole. Ako se zna da nam je stan dvanaest minuta udaljen od ove ustanove sa službeno utvrđenom visokom koncentracijom socijalnih poteškoća, previše sam se uznojila da bih bilo komu prkosila. Nisam željela napraviti scenu dok sam blistava nosa i s aureolama ispod pazuha stajala pred tim dvjema teško popustljivim osobama.

Normalno, s 35 godina više ne bih smjela trčati. Čak ni u žurbi, u mojoj dobi pomalo zajedljivo gledam kako bus prolazi: „Bye bye baby, come on, ne žali ni za čim, nastavi svoj život, pokušat ću te zaboraviti čim dođe sljedeći za šest minuta u smjeru Pont-de-Body inšallah.”

Nisam sigurna da se u 2024., u Francuskoj, još uvijek smije spomenuti Alaha bez prethodna dopuštenja: treba provjeriti.

Sjećam se kad sam zadnji put trčala, bilo je to u travnju 2020. za vrijeme pandemije. Bila sam ispunila jednu izjavu i navukla sam trenirku da uhvatim zraka izvan svog stana bez balkona. Razlog: sport. LOL. I bez osude molim, podsjećam da su neki od vas dezinficirali kupljene artikle, a bili su cijepljeni tri puta. Ponavljam: TRI PUTA. Ne možete me vidjeti, ali sad prstima pokazujem tri da bih naglasila tragičan aspekt te informacije. Uvjeravam vas, zaboravljeno je. Nitko vam ne zamjera. Raščistimo sad s tim, a poslije, obećavam, neću više o tom. Ono što se dogodilo tijekom *covida* ostaje u *covidu*. Ne, žalim, ali neću reći korona, uporno ću

govoriti *covid*, jer, *breaking news*, nešto što vas zatvori u kuću, što vam potkopava moral svaki Božji dan, onemogućava vas da radite i da mislite na budućnost, to nešto je neizbježno MUŠKOG RODA. Mrzila sam sve ono što je taj virus učinio od mene, kao i svi/e vi. Koristim se ovdje inkluzivnim pisanjem kako bih dokazala da nemam ništa protiv neseksističkog oblika pisana izražavanja, ali će to biti posljednji put. Za to će mi trebati jako puno vremena i jako će povećati vjerojatnost da ova knjiga bude posmrtno objavljena.

Shvatili ste, ostarjela sam.

Kao što sam rekla, zatvorena i u potrazi za strategijama bijega, odabrala sam opciju *strastvena džogERICA* da bih sretno izbjegla pogibli.

Hopla! Jednog četvrtka u 6 sati popodne, sišla sam napraviti velikim koracima dva kruga oko stambenih zgrada, nestrpljivo iščekujući da naletim na gradsku policiju na konjima kako bih im pokazala svoju pažljivo ispunjenu i potpisanu potvrđicu. Treba malo napora da bi se to smjestilo u kontekst; verbalizacija je uvijek bila dobitna društvena interakcija. Vezano uz to, ne umišljajte si da su drotovi na konjima tupani. Visoko su, zbog toga sigurno nisu tako glupi kao njihovi kolege, moji mali jahači zakona, *los jinetes de la ley*, na španjolskome to super zvuči. Sigurno je da su savršeno bili sposobni razlikovati pravog sportaša od mitomana mog stila koji su navukli flisanu trenirku s jedinim ciljem: napustiti svoj zatvorski svijet da ne bi prolupali.

Rezultat toga: smrdala sam si gležanj i tiho isplakala rijeku suza. Pretjerujem malo s činjenicama radi dramatičnijeg efekta. Uglavnom, sva ova digresija da

bih potvrdila neosporan princip: u odrasloj dobi trebalo bi trčati jedino radi PREŽIVLJAVANJA.

Ispred ograde te škole i natpisa *Sloboda, Jednakost, Bratstvo* morat ću progutati ponos i ispričavati se, jer povjeravam dijete Francuskoj Republici i ona mi to uzvraća (zbilja, ah).

Poljubim naposljetku svog velikog dečka, 7 godina navršio prošlog srpnja, i udaljavajući se podvijem rep, kao što su se uobičajeno ponašali prema pukovniku Gadafiju prije nego što su ga ubili.

Podvornica kao i sova izgledaju kao da ih se moje iskazivanje ljubaznosti nije dojmilo.

„E pa sljedeći put zatvaram ogradu, jasno!”

„Oprostite, moje dame! Neće se ponoviti! Hvala! Još jednom ispričavam se, ugodan dan...”

Nabacim još jedan osmijeh, jedan od najlicemjernijih, na što one ne reaguju. Izluđuje me to, ali život je takav. Konačno, koga nikada nije ošinulo „odjebi” rano ujutro? Ne treba nam algoritam Instagrama da bi se odgonetnulo što te dvije misle o meni. Mala je vjerojatnost da će mi za rođendan pokloniti šalicu s natpisom „najbolja mama na svijetu”.

Zašto mi žene tako strogo sudimo jedna o drugoj? Nemojte mi govoriti o sestrinstvu dok mi istodobno podmećete nogu u nadi da ću pasti. Odgovorite pošteno: tko je prije upotrebljavao ovu riječ? Ha? Postoji li ženski ekvivalent za bratstvo? Treba prevenirati! Nisam bila u tijeku.

Mame iz kvarta okupljene ispred škole promatraju me kako prolazim, što me intuitivno navodi da promijenim hod. Dok pokušavam steći sigurnost, uvijek

mislim na Nicolasa Sarkozyja koji je 2005. u pariškom predgrađu Argenteuil predložio kako će poštene ljude osloboditi od ološa mlađarije. Nikad nisam vidjela nekog tako odvažnog. Čak bi i Terminator oklijevao izložiti se toj vrsti provokacije. U svakom slučaju, strategija Mr Cleana isplatila se jer je 2007. bio izabran zahvaljujući svojim sloganima koji su najavljivali de-ratizaciju. Velika većina taksista rekla bi vam da je baš otad naša država počela tonuti.

Uglavnom, moje kolegice mame skeniraju me od glave do pete u toj mjeri da me od tog pecka koža. Za tu cijenu mogla bih u državnoj bolnici napraviti magnetnu što bi mi barem pokrilo osiguranje. Divim se *looku* koji njeguju u svojim dželabama leopardskog uzorka, ukrašene štrasom s potpisom „Gucci”, ili od baršuna, savršeno za isticanje tijela. Svakog jutra ispred škole, pravi *fashion week* za onog tko to zna cijeniti.

Ne dam se ja nasamariti, ponavljam stihove iz Kurana da bih spriječila djelovanje urokljivih očiju. Nije riječ o praznovjerju nego o obveznoj formalnosti ako želite preživjeti među vučicama, a kako nisam Mowgli, radim ono što mogu. Jednom, jedna od njih, koja je izvanredno sposobna dobiti novog malca svaki put kad kihne, dala mi je kompliment za odjevnu kombinaciju. Vjerovali ili ne, te iste večeri mi se bluza zapalila. Nije to bilo slučajno, kad vam kažem! Bila sam doslovce U PLAMENU! I nemojte mi samo reći da je problem u mojim krpicama. Nema veze s poliesterom nego stvarno s okom. Izlazak iz škole neprijateljski je teren, treba to znati i moći izbjeći udarce. A pogotovo se nikada ne smijete upisati na listu predstavnika roditelja, nikada, osim ako ne želite da vam oderu kožu. Kao početnica prošle sam godine

napravila tu pogrešku i sasvim očekivano prijetila mi je i plašila me šampionka u toj disciplini: gđa Bejouj, predsjednica predstavnika roditelja. Roditeljka najsvjetovnijeg ponašanja koje sam ikad vidjela.

Osjećala se potpuno legitimnom za taj položaj jer s diplomom iz područja komunikacije njezin je plan bio prilično jasan: ostati na vlasti što je moguće duže. Nema razloga zavidjeti kamerunskom predsjedniku diktatoru Paulu Biyji, pogotovo s klincima koji se množe. Ja sam razumljivo brzinom munje povukla kandidaturu, jer već imam dosta problema, a i zato što sam je na dan glasanja čula kako traži od drugih roditelja da provjere jesu li u formulare sve „unesli”. Normalno, takvu grešku se i ne zaboravlja i ne oprašta, osobito kad je riječ o ambasadorici znanja. Ponavljam: ima diplomu iz komunikacije, i priznajte, pred tim svi padate ničice.

Dakle, Mafia's Mammamas, kao i svakog jutra, umjesto da se vrate doma da bi im stanarina bila isplativa, odlučuju se povlačiti ispred škole, brbljati i tračati. Ponekad ostaju ispred ograde natašte do skoro 11 sati. Mijenjajući redovno nogu na koju se oslanjaju mogle bi lako izdržati do podneva osim u slučaju neke akcijske prodaje u trgovačkom centru naravno. I ondje, ostavile bi klince u dvorištu i raspršile se kao ratoborni socijalistički agitatori u prvom krugu predsjedničkih izbora. Sasvim normalno, k'o može odoljeti tacnicama s ogledalom i pozlaćenim metalom za 5,79 eura?

Dok sam prolazila, dželaba od štrasa s potpisom Gucci prekine tišinu: „Kako si, Doria? Žuri ti se?”

Ja (u svojim mislima):

„قَالَ ابْرَبْ دُوعًا لِقَمِي حَرِّ لَانْمَحَرِّ لَالْ اِحْسَبْ”

Rekla sam, tražim Alahovu zaštitu. Naučila sam da uvijek treba odabrati ono uvjerenje koje je prokušano. Gruda sa zubnim ljuskicama iz Maroka pita me žuri li mi se. Naravno da mi se žuri. Uvijek kad hoću eskivirati neki neugodni razgovor. To je pravilo *numero uno*. Dželaba Gepard koristi se prilikom: „Već dugo ti nismo vidjele muža?”

Nije slučajno da se geparda smatra jednim od najopasnijih predatora savane. Kao dokaz ovaj napad koji nisam očekivala. Pitanje je jasno bezobzirno i zbilja želim odgovoriti: „Vidi vruga, već dugo ni ja nisam vidjela svog muža!”

Svi su objektivni sad usmjereni prema meni. Dok mi se znoj tek osušio, evo sad se ponovno pokreću moje žlijezde znojnice. Znojnice? Imate li ih ili ne? E pa, različno, trebalo je pratiti nastavu iz biologije.

Naravno, lagala sam. Ne da mi se prepričavati život Beatlesima u dželabama. Jednostavno sam odgovorila: „Puno radi, zato.”

Zvijezde elegancije u usponu bez čarapa nisam uvjerala odgovorom tipa Francuska koja rano ustaje. Pazim jasno da ih ne gledam izravno u oči i tako ne izložim opasnosti da se ne pretvorim u vodozemca.

Moj je sin na kraju uletio s torbom u predvorje u pratnji još dvojice zakasnjelih. Toliko ga volim da katkad poželim udariti glavom o zid. Tako je to kad vas preplave osjećaji. On je moje vino visoke kvalitete, najbolje berbe, *mon millésime, ma plus belle année*, kao što pjeva Pascal Obispo, popularni pjevač kojeg sam upoznala u vrijeme dok je još imao kosu, sviđalo se to skepticima ili ne. Taj moj klinac zbilja je ono najbolje što mi se dogodilo nakon brazilskog peglanja kose

keratinom. E da, žalim, nisam skroz preuređena po pitanju vlasišta. Previše sam gledala televiziju 1990-ih i, ne želim dodavati sol na ranu, ali ni traga kovrčavoj kosi, ili tu i tamo. Čak i u reklamama za valovitu kosu manekenke nisu imale prirodno valovitu kosu. Na nas se zbilja gledalo kao na telad, uza sve dužno poštovanje prema govedu. Kako bilo, nimalo ne žalim, moja je majka redovno kupovala najjeftiniji šampon od jaja koji se, očekivano, nalazio na najnižoj polici. Hajde, siromašni, prestanimo zabijati glavu u pijesak i pitati se zašto imamo problema s lumbalnom kralježnicom već u dobi od 11 godina.

Kaže se da se povijest ponavlja i to je možda donekle i točno.

Kao i moja majka prije dvadeset godina, i ja sam u poziciji da moram odgajati dijete bez muža.

2.

Nisam mislila da sam sposobna roditi. Ali nakon epizode velike zabave bez epiduralne prije sedam godina, mogu vam reći da sam sposobna za mnogo toga.

Čudno, ali time sam stekla neočekivano povjerenje u svoje snage. Primiti tako čudesno biće nakon što osjetite takav bol, ne vidim ništa impresivnije na ovom zemaljskom svijetu. Stavljam to na prvo mjesto na osobnom popisu čudesa, prije polarne svjetlosti, Maradone i umaka Béarnaise.

Pomislím katkad da kad bi muškarci rađali, njihove bi prednosti bile neosporne. Kako je moguće da žene rađaju i uživaju tako malo povlastica? Normalno, trebalo bi minimalno imati prednost na brzim blagajnama u samoposlugama i maksimalno: respekta. *Respeto*. Mislim da se na španjolskome naglašava dramatičan aspekt stvari.

Istina je, muškarci ne trebaju ništa posebno raditi osim da se rode. Počivaju na lovorikama svojih prošlih uspjeha da bi nastavili dominirati. Sigurno procjenjuju da su pokazali svoju vrijednost i nije loše ako bacimo pogled na životopis te gospode. Primjeri: lov, vojska, električna gitara, ropstvo, izgradnja koliba, silovanje. Popis nije neiscrpan.

Danas se bilo koja seljačina koja može bez prekida napraviti pet trbušnjaka u visećem položaju uzdiže u junaka dok neke od nas uporno pokazuju skromnost, a iz tijela su izvadile ŽIVO BIĆE.

Ispričavam se, ali natjecanje je čista podvala. Na ovoj razini prijevare, Hulk je taj koji gubi željeznu ruku u susretu s jednorukim.

Imam sina koji voli skakati i plesati, loptati se, postavljati mi životna pitanja u 6 sati ujutro, oponašati životinje i šamponirati kosu dok se ne zapjeni. Uglavnom, ništa izvanredno.

Zaista, nadam se da ću od njega napraviti dobru osobu, ali nisam tip majke koje ističu genijalnost jer im dijete bojcama ne prelazi rubove crteža. Poticati dijete da bi napredovalo jest dobro, lagati mu o njegovim sposobnostima opasno je.

Moj savjet: čitajte pažljivo uputu jer odgojiti dječaka, kažem vam, misija je visokog rizika.

Naprimjer, ne obasipajte ga komplimentima nakon što ispravno posloži tri Lego kocke ili slagalicu od 20 dijelova dovrši za manje od sata. Tako to počinje i nikad nismo previše razborite. Onog dana kad bude sam mogao vezati cipele, ne plješćite mu. Podsjetite ga jednostavno da je to nešto uobičajeno što svi nauče jednog dana. I nakon što pojede porciju zelenog povrća nemojte se ozariti, zadržite ravnodušan izgled dobacivši eventualno: „Pa eto, pojeo si mahune, dobro je to, ali ne treba te zbog toga uzdizati u nebesa.”

Ako se dosađuje, predložite mu aktivnost pranja posuđa ili brisanja poda da mu ispunite vrijeme. Čim zadatak bude obavljen, prijedite na drugi a da se ne zamarate čestitajući mu. Sjetite se da ne plaća stanarinu

i da sve to radite za njegovo dobro. Veoma važno je i ovo: prestanite ga fotografirati iz svih mogućih kutova kad nije nešto posebno lijep, a filteri ništa neće popraviti. Vaš potomak nikada neće biti modna ikona i vi to sigurno znate. Nimalo slučajno ako ga svi u obitelji doživljavaju kao da je „uvrnut”. Brzo prestanite poricati, jer ništa nije toliko destruktivno kao narcisoidna grdoba. Treba i odustati od opreme pravdoljupca sa šerifovom zvijezdom i lažnim oružjem za Božić jer tako ima 95 % šansi da polaže maturu s 22 godine. I pogotovo, preklinjem vas, pustite ga da plače ako osjeti potrebu. Ne izlažite ga nepotrebnim frustracijama. U najboljem slučaju, kad odraste, zaboravit će spuštati WC dasku i moći će prepoznati model auta prema zvuku motora.

Ali u najgorem slučaju, postat će opasan predator. Shvatili ste, imate tempiranu bombicu u rukama. Uvijek budite oprezne. I za kraj, za svaki slučaj, ako s drugim roditeljem dijelite taj teški zadatak kakav je odgoj jednog bebača, ne oklijevajte ga poticati. Katkad je od ključne važnosti podsjetiti partnera da to što je upisan kao skrbnik nije dovoljno. Vjerujem da smo iscrpili sva pitanja. O svemu ostalom, slobodni ste sami odlučivati. Upozorila sam vas.

Otkad sam donijela odluku da izbacim njegova oca, niti jedne dlake u lavabou u kupaonici i nikog da me popljuje kad gledam neku tursku sapunicu. Ponovno imam vremena posvetiti se sebi. To je dobra vijest.

Ne tako dobra je ta što shvaćam kako me odgajanje jednog dječaka užasava. Previše se bojim da ću stvoriti stroj koji zna samo sve sjebati.

Prošle godine moj je sin naučio čitati i pisati, i to je, moram reći, bilo dirljivo. Prizvalo je moje uspomene na tu nevjerojatnu pustolovinu. Jasno se sjećam kad sam počela dešifrirati i slagati slova, bila je to neprestana magija pred mojim očima, čuđenje svakog trenutka. Čitala sam sve što sam mogla, sve na što bih nabasala: reklamne kataloge, savjete za kuhanje na poledini kutije s rižom i opomene za neplaćene račune koje je moja majka gurala u ladicu komode. Tu ladicu ona je nazvala *Qjar el mechekil*, „ladica za probleme”.

Jednog dana kad smo se ona i ja vraćale s tržnice, morale smo se zaustaviti u trgovini za novine da bismo kupile cigarete za mog oca. Sjećam se da sam glasno pročitala: „D-U-H-A-N”, i zatim „M-A-R-L-B-O-R-O”, kutija je u ono vrijeme koštala 13 franaka i ljudi nisu bili toliko zaokupljeni rakom na plućima. Na policama iza trgovca, malo izvan ruke, moglo se primijetiti razne privlačne časopise u plastičnom omotu, koji su se prodavali s VHS kasetom. Na naslovnici jednog od njih, baš ispred mene, bila je ta plavuša koja kao da me zločesto gledala ravno u oči. Nosila je kratke hlačice sa šljokicama, ruž za usne u boji fuksije i izlagala se s dvije ogromne silikonske lopte i kaubojskim šeširom. Bila sam još djevojčica i bez razmišljanja, ponovno sam glasno pročitala i prstom pokazala ono što je na časopisu pisalo velikim slovima : „S-E-K-S-N-A-D-I-V-LJ-E-M-Z-A-P-A-D-U”. Osjetila sam tada veliku nelagodu u prostoru. Moja se majka smjesta zacrvenjela. Položila je sitniš na pult, zgrabila cigarete i odvušla me van vukući me za kapuljaču, sve to izbjegavajući pogled brkatoga gospodina.

Na ulici, dok smo hodale na kiši, lupkala me po potiljku i govorila mi na arapskome: „«*Chkoun guelek qray!?*»”

Tko je od tebe tražio da čitaš? Nije prestajala to ponavljati. Udarac između svake riječi: „«*Chkoun *tres* guelek *tres* qray?! *tres* ha?! *tres**»”

Podsjećam da se u ono vrijeme još nije govorilo o nasilju nad djecom u odgoju, zato vas molim da sačuvate za sebe svoj sud o mojoj jadnoj majci. U svakom slučaju, bila sam u šoku pa sam odlučila šutjeti. Ali mogla sam joj i odgovoriti: „Tko je od mene tražio da čitam? Pa, najprije ministarstvo obrazovanja, zatim i ti, kad poskrivečki tražiš da ti kažem što piše u pismima mog starog. Dovoljno si se napatila jer nisi znala čitati, morala bi biti zadovoljna što meni to ide, je l' tako?”

Možda je moja majka na to najviše ponosna: na to što je naučila čitati s gotovo pedeset godina. Malo nas bi to moglo. Onda vam mogu reći da me obuzme ono nešto kad je vidim da lista gradske novine i zaustavlja se na rubrikama: Rođeni-vjenčani-umrli. Škiljeći prelazi preko redaka, i ovisno o tome prepoznaje li neko ime, rastuži se ili nasmije.

Nakon što je završila studij za rani i predškolski odgoj, radila je više od deset godina specijaliziravši se za dječje vrtiće. Svake godine, ista priča, previše se vezivala. Moja se majka pretjerano unijela u taj posao, brinula je o sudbini djece kao da su joj vlastiti klinici. Zbog nekih bi obiteljskih situacija plakala i na kraju svoje molitve, uvijek, pozivala Boga da zaštiti „njezine malene”. Nije dovoljno reći da voli djecu, čak je vraški nadarena za rad s njima. I nije to isprazna tvrdnja

ili utemeljena na stereotipnoj slici mame iz Sjeverne Afrike koja je tobože blaga, srdačna, zna kuhati i njegovati bebe. Toliko obožava klinge da je nakon što je prestala raditi u školama, nastavila čuvati djecu u svom domu. I mislim da su pariški boemski buržuiji koji su se posljednjih godina doselili u njezin kvart svi oduševljeni što se ona bavi njihovim potomstvom. Razmjenjuju si preporuke dok pripremaju ručak s hrvatskim komoračem i bučnim sjemenkama (10,36 eura kila): „Imam super dadilju, Yasmina, nemaš pojma koliko je blaga i srdačna. Osim toga, kuha božanstveno i genijalna je s klincima, kad ti kažem, trebala bi je nazvati i pozvati se na mene, Gonzague i Séraphine je obožavaju! Obraća im se čak i na arapskom! E da, znaš da u veljači idemo u Marakeš?”

Dobro, priznajem, moja majka je stereotipna. Nema veze. Jer treba reći i to da su i oni putujući stereotipi. Ali među svim klincima koji su joj prošli kroz ruke, ima jedan koji je njezin kralj. Doslovce je to sin kojeg nikada nije imala: moj.

Prepustila sam joj da mu odabere ime. Odlučila se da bude Adam, kao prvi čovjek.

3.

Vodim je kod Alaina Affleloua, a još ne može ni izgovoriti ime tog poznatog optičara.

Govori *leluja*, a za firmu specijaliziranu za vid to ipak zvuči kao zezancija. Dobro, O.K., ta neslana šala nasmijava samo mene.

Humor: 1 – Doria: 0.

Kad je prodavačica otvorila kutiju s naočalama da bi ih moja majka mogla isprobati, shvatila sam da je odabrala četvrtasti okvir i ZATAMNJENA STAKLA. Ma tko ju je savjetovao bez mene? Modni stilist Jeffa Dahmera? Pokušavam se obuzdati i ne ponašati se kao Francuska u Africi, drugim riječima, nametljivo. Konačno, njezin je to ukus i moram ga poštovati, nemam pravo prigovora iako se njezino zdravstveno osiguranje svaki mjesec naplaćuje s mog računa. Ako želi nalikovati nekom *serial killeru* iz 1980-ih, ili marokanskom policijskom inspektoru, to je njezino isključivo pravo.

„Aferim, mama, jako ti dobro stoje!”

Nakon svega što je ta žena učinila za mene, neizbježno je da se kad odavde iziđe osjeća sjajno, to je sve zaslužila. Lažem joj za njezino dobro. Ništa ne kažem ni kad umjesto da koristi slušalice AirPods koje sam

joj poklonila, uporno naslanja mobitel na obraz preko hidžaba. Dobro, O.K., nisu to prave slušalice AirPods, nego lažnjak dostupan na Amazonu za skromnu sumu od 19,90 eura. Naglašavam da sam iste naručila i za sebe i da služe, jednako funkcioniraju kao i originalne. Doslovce mogu čuti radnike u tvornici koja ih proizvodi u Šenženu kad zakašlju. Prihvaćam i da nosi bale-rinke bez stopalica iako više nismo u 2011. Ukratko, volim je onakvu kakva jest.

Naravno, nema veze gdje sam, s kim i što upravo radim, ako me mama zove, JAVLJAM SE.

Ona je žena od 65 godina koja se žrtvovala u životu da bi me odgojila, zbilja joj to dugujem, i za Boga miloga, nemojte mi govoriti o krivnji ili o rezanju pupčane vrpce. Vama se možda fućka hoćete li ići u raj, ali ne i meni.

Sad kad sam i ja majka, shvaćam te stvari vezane za utrobu. Materinstvo, kao i marsejski *rap*, pogađa u živac. Ne rađamo djecu da bismo ostavljali umiljate komentare na Tik-Toku. Patimo. Znojimo se. Igramo radi ljepote kretnje i puni vjere, kao Cantona u Manchesteru. Nismo tu da bismo se svidjeli sponzorima. Ako rađamo djecu, pripadamo onoj vrsti koja jede posteljicu. I baš nas briga za prosudbe imbecila i knjige dječjih psihoterapeuta pune dobrih savjeta, a sami autori diskutabilni su kao osobe. Ne trebaju mi lekcije tih ljudi.

Svaki put kad pomislim na majku, poželim podignuti šaku i viknuti: „Kraljica!”, kao što to rade obožavatelji pjevačice Beyoncé čim se pojavi na pozornici. Možda ne pleše u gaćicama sa šljokicama na festivalu u Coachelli, ali sigurno je da je i ona kraljica. Voljela

bih mamu posjesti na prijestolje i okruniti je kao što je okrunjen Charles III. u Engleskoj. Možete zamisliti da je čekao da navrši 74 godine kako bi preuzeo baklju? Mislim da je vjerojatno pogledao niz videa o meditaciji na YouTubeu kako bi vježbao otpuštanje.

Ni mi sami u to više nismo vjerovali. Kažem to uz dužno poštovanje, ali bila je neuništiva ta njegova majka. *God bless the Queen*, zahvaljujući tome što je primala *blessings*, blagoslov Engleza, održala se na životu i u dobrom zdravlju više nego što je normalno. Vidi se da nije morala crnčiti pod kišom azbestnih vlakana kao neki alžirski roditelji. Dakle, može se reći da je Charlie itekako zaslužio da se igra svojim žezlom, umalo nije otišao prije nje. Tko čeka, taj dočeka. To uvijek govorim rođaku Rédi, vodoinstalateru koji više od petnaest godina radi za Carlosa Da Silvu. Da, znam, teško je reći više od ovog na portugalskome, žalim ako to zvuči smiješno, ali zbilja se tako zove. C.D.S. *Vodoinstalaterski obrt*. Ozbiljna firma koja dobro posluje.

Otac Da Silva zaposlio je Rédu kao naučnika i obučio ga. Kako je bio uglavnom zadovoljan njegovim radom, obećao mu je ostaviti obrt kad ode u mirovinu. U roku od pet ili šest godina, normalno. Sad ima preko sedam banki taj Carlos. Nisam tupa u mentalnom računanju, ali lik je preduhitrio reformu mirovina. Mislim da mu ne pada na pamet pospremiti svoj odčepljivač. Još uvijek odlučan da se producira tijekom nekoliko godina, drugim riječima da pokazuje svoj *plumber's smile*. Na engleskom otmjenije zvuči, tako se meni čini.

Mom rođaku Rédi ne preostaje ništa drugo osim strpljenja. Noću, sigurna sam, sanja kako mijenja natpis na službenom vozilu firme i lijepi svoje ime, ali

neće to tako skoro, nemojmo se zavaravati. Osim toga, zbilja mislim da je riječ o psihičkom procesu transfera jer, treba reći da je tata Da Silva bio idealan kandidat: ne samo da je poslužio kao mentor mom rođaku, nego predstavlja i dobru očinsku figuru s brkovima kakve volimo.

Ne može se reći da su Réda i njegova braća, kad je riječ o glavi obitelji, bili razmaženi. Shvaćam da čak ne znam ni kako je ime njegovom tatici. Jednog dana prozvala sam ga UIME OCA, ali pisano Uime Oca, zbog njegova česta izbivanja. Nema šanse da se sada sjetim njegova prava imena... Kako se ono zvao? Ali, doći će...

U svakom slučaju, bio je jedan od prvih poticatelja one pošasti koju su u ono doba zvali 6/6. Kum iz Tlemcena smjestio bi se od ožujka do rujna u kućicu koju je neki Francuz rodom iz Alžira na brzaka napustio na kraju rata 1962. i koju on nije čak ni renovirao. Pola godine nije viđao obitelj. To mu nije smetalo da utrči na teren u drugom poluvremenu i da sav posao ostavi teti Zohri. Zna se da odlučujuće golove zabijaju majke. Tijekom spomenuta razdoblja, nikad ni jedan telefonski poziv sinovima, a tada su posvuda u Africi javne govornice nicali kao gljive poslije kiše.

Od rujna do ožujka, promjena ambijenta, *se acabo fiesta amigos*, fešta je gotova. Upozorila sam vas, mislim da na španjolskome to super zvuči.

Njegov povratak nalikovao je pomalo kraju neke deprimirajuće večeri. Znae onaj trenutak kad DJ pušta mirnu glazbu, stišava zvuk i kad to znači provjeravanje rasporeda vožnje posljednjeg metroa? Papa is back, hajde nek ide kvragu njegovo dobro raspoloženje, spuštamo guste zastore. Bio je to pravi mrzovoljko.

A, evo ga! Njegovo ime! Prisjećam ga se! Zvao se Mirza, skoro kao Mrzo.

Jako jednostavno, nikad ga nitko nije vidio da se nekomu nasmije ili dade lovnu za stanarinu. E to je bilo na njegovoj ženi da se time bavi zahvaljujući njezinu krojačkom zanatu. Sirota teta Z, uvijek bi morala iskeširati.

U svakom slučaju, do kraja, njezin muž sve bi učinio da život njezine okoline ne bude tako *cool*. Pokoj mu duši, pokopan je 2015. u Alžiru. Nema šanse da mu se organizira i izravno na televiziji prenosi gala emisija u spomen na njega. Razdoblje korote na selu bila je prilika da teta Zohra upozna drugu ženu, *la otra mujer*. Da, definitivno, mislim da španjolski pridaje tragičnu dimenziju životu i sretna sam što sam gledala filmove Pedra Almodovara prije smrti.

Dakle tek nakon smrti *Uime Oca* teta Z i njezini sinovi doznali su za postojanje druge obitelji koja je pokrivala drugi dio ugovora na pola radnog vremena.

Suprotno onomu čega su se bojali, prilično je dobro prošlo to s drugom ženom, zvanom Pepsi, izravnom konkurencijom Coce poznatoj i kao teta Z, uvijek oponašanom ali nikada nenadmašenom. Jednako tako je Uime Oca imao s Pepsi i kćer, zvanom Pepsi Max, a to je isto bilo lijepo iznenađenje za Youcefa, Rédu i Hamzu. Jedino što su uočili jest to da je imala istu nosinu kao i njihov otac. Oni su barem izbjegli ironiji genetike.

Vjerojatno ste shvatili, kažem da je Zohra moja teta i Réda, moj rođak, ali to se samo tako kaže. Odrasli smo zajedno i podijelili mnogo toga pa smo tako htjeli – ne htjeli postali pomalo kao obitelj. Ne smijemo biti ljubomorni, u životu ne postoje samo krvne veze. Eto,

to sam dobro shvatila, obitelj, budući da je ne biramo, onda smo slobodni i stvoriti je.

Teta Zohra prije svega je prijateljica moje majke, njezina BFF, *alter ego*, i uvijek njezina susjeda u naselju Paradiz. Obje su nerazdvojne frendice osobito nakon hodočašća u Meku 2014. Lijepo je to prijateljstvo. Kao što bi se reklo, među njima nema gor pa dol.

Od trojice sinova Réda je onaj koji se mislim najbolje snašao. Oženio je simpa djevojku i živi u novom stanu koji je kupio prije par godina dok je još bio u izgradnji u kvartu Gagny, drugim riječima u dobrom dijelu općine Seine-Saint-Denis, da, ima i toga, nemojte biti zlobni. Zaista postoji snobovski dio. E pa, zadužio se na dvadeset godina i to je, za njegovu majku, zastrašujuće. Teta Zohra mogla bi zbog toga cmizdriti jer naravno ona je protiv. Kaže da su nam krediti striktno zabranjeni. Uostalom, to je tako određeno u našoj kolektivnoj konvenciji. Shvaćate o čemu govorim?

Suprotno vrijednostima našeg poduzeća osnovanom 611. i ne više tako uvaženom na zapadnom tržištu. Cijene su brutalno pale 11. rujna 2001. Riječ od pet slova. Bojim se napisati ju jer se izlažem opasnosti da me prijave policiji. Dobro je, shvatili ste?

Po pitanju kredita u banci da bi se kupila nekret-nina, nije na meni da podgrijavam već ionako burne rasprave, samo kažem da nam možda nije svima dano da postanemo vlasnici. Motivacijske videosnimke s ciljem da ponude ključ uspjeha koje se neprestano vrte na Instagramu, s titlovima pretrpanim pravopisnim greškama, budimo jasni, sve to nam ne pomaže. Nisam profa, ali nemam potrebe primati savjete za uspjeh od nekog tko piše *uvijet, redosljed, riješenje*.

Nije da želim ispasti muslimanska marksistica, ali taj odnos prema uspjehu totalno mi je nepodnošljiv. Uspjeti u životu, možda to znači postati netko, je l' tako? Iako to kažem u jednom videu na Instagramu i iako nije dobio ni jedan lajk, prihvaćam to, evo što bih željela naučiti sina. Voljela bih da je sretan u životu iako plaća stanarinu, iako ništa nije šparao za crne dane i iako je jako proćelav.

O onome što je suđeno nisam toliko promijenila mišljenje. Mislim da je prihvaćanje sudbine dobra stvar, a to nužno ne znači da se treba prepustiti. Pitanje osjećaja za mjeru.

4.

Sva sam neurotična. Slučaj je to kod većine vas pa se ne treba razmetati.

Naglašavam da se približavam četrdesetoj. Dobro, istina, imam još samo 35 godina, ali recimo da počinjem lijepo kliziti skliskom padinom koja me vodi prema četrdesetima. Drugim riječima: ravno prema smrti, *directo hacia la muerte*. Ta ista padina koja će me jednog dana odvesti da naručim ortopedske cipele, odmaknem mobitel da bih mogla čitati poruke, smanjim unos soli, kupujem u ljekarnama kompletne nepropusnih gaćica i previše dugo razgovaram s nepoznatim ljudima, što će ih prisiliti da izmisle lažne izgovore kako bi pobjegli od mene. Prije nego što se sve to ne dogodi i spriječi me da budem bistre glave, možda je vrijeme da prakticiram samorefleksiju. Znam i nije me stid: nemam ni dva zrna soli u glavi. Ništa opasno, uvjeravam vas. Sasvim bezazleno, ali budimo iskreni, nemam ni dva zrna soli u glavi. I molim vas, obuzdajte se i ne povezuje to sa zrnom pšenice jer već vas vidim kako zbijate rasističke šale na račun kus-kusa. Dopustite da vam nešto kažem: nismo više u 2004. Bilo bi vrijeme da rasizam napokon olabavi. Gotovo je, dosta smo tako šutjeli i dovoljno smo se pretvarali da se smijemo takvoj vrsti štosova koji nikada nisu smjeli

preživjeti 1980-e. Uglavnom, nemam ni dva zrna soli u glavi, dakle ne zrna pšenice, nego mudrosti, i učim kako živjeti s tim. Treba reći da se to moglo predvidjeti. Teren je bio vraški plodan. Najprije, jer živim u Francuskoj koja je, podsjećam, prva zemlja na svijetu po proizvodnji neuroze, dakle obvezna da bude utjecajna, a zatim i zbog svih drugih razloga prethodno navedenih u mom skromnom životopisu.

Kad samo pomislim da sam dugo bila uvjerena kako je moj opsesivno-kompulzivni poremećaj dražesna navika. Vjerovala sam i da je neprestano sastavljanje popisa svega i bilo čega normalna stvar. Ne možete zamisliti bezbroj načrčkanih papira koji se povlače po policama, u mojim ručnim torbicama i po džepovima haljetaka.

Nasumice, pretražujem po trapericama i hop, naletim ma jedan popis pod nazivom: popis najglupljih stvari ikada izmišljenih. Zasad, na broju jedan, napisala sam: *natječaj za najizjelicu hotdoga*. Ta ideja pala mi je na pamet, koja je već ionako dosta pretrpana, zapisala sam je i naravno, obuzela me je želja da više naučim o tom glupom natječaju. I dok sam imala sto važnijih stvari, provela sam čitavu vječnost na Internetu skupljajući apsolutno nekorisne informacije. Na primjer, jeste znali da je šampion u toj kategoriji Joey Chesnut, zvan *Jaws*, *Čeljust*, srušio svoj rekord progutavši 76 hotdoga za deset minuta? I da je već četrnaesti put pobjednik?

Moram vam reći da me takve stvari toliko opsjedaju da vi to ne možete ni zamisliti, jer nije mi dovoljno da jednostavno oplakujem glupost takva natjecanja, ne, meni je problem to što se ufuram u toliko

duboko razmišljanje da se ne mogu više iz toga iščupati. Krenem satima filozofirati u sebi o tome što se dogodilo ljudskom rodu da je izmislio takva sranja, o nepristojnosti i o pretjeranu izobilju, o potrošačkom društvu i kapitalizmu dovedenim do krajnjih granica. Ali pogotovo imam potrebu zamišljati život tog Joeyja, njegovu obiteljsku priču, sve što je prevalio, njegove tjeskobe, probleme s prhuti, traume, njegovu kćer koju nije htio pratiti na gimnazijski bal, cipele u kojima hoda, ono što ga je moglo povrijediti u djetinjstvu, najzad sve što bi mi pomoglo shvatiti što tjera nekog uobičajenog lika da poželi postati zvijezdom klopanja. Zašto Joey misli da je u životu talentiran za brzo gutanje kruha i kobasica? Što ga je potaknulo da ode na Coney Island da bi požderao desetke hotdoga dišući na nos, i to četrnaest godina zaredom?

Preklinjem te, Joey, zakuni mi se da nisi ništa bolje našao na ovom svijetu! Zakuni se Biblijom, pikap Chevroletom Silverado i bocom umaka za roštilj koji te sponzorira! Jer ne želim vjerovati da je tvoj jedini doprinos ovom svijetu klopanje hotdoga. I što mislite, u kojoj se zemlji održava to natjecanje? Nepotrebno je da vam šapnem odgovor, super lagano je, već sam vam otkrila mnoge detalje. Očito da je u domovini ujaka Sama: The United States of America. Među nama, da nisu izmislili kečap i Brada Pitta, čemu bi služili? Zbilja prava američka ideja da se organizira ovakva vrsta manifestacije za obilježavanje Dana nezavisnosti. Nisu im bili dovoljni vatromet i vojna parada koji porezne obveznike koštaju tri i pol milijuna dolara kao što to činimo mi u Francuskoj za naš nacionalni